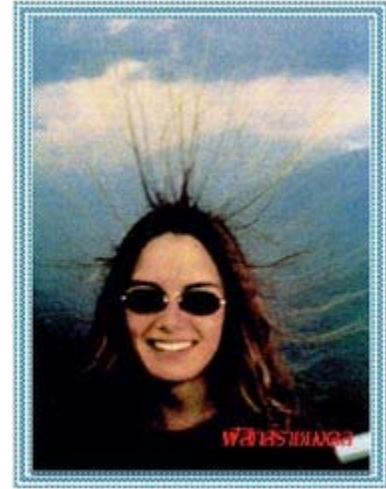

บทที่ 3

ศักย์ไฟฟ้าและพลังงานศักย์

ผมชี้ตั้ง

เหตุการณ์มหัศจรรย์กลางสวนสาธารณะ Sequoia ประเทศสหรัฐอเมริกา เกิดขึ้นเมื่อหญิงสาวคนหนึ่ง ถูกบันทึกด้วยภาพถ่าย ในลักษณะผมฟูเหี้ยมตรงขึ้นแทบทุกเส้นบนศีรษะ หลังจากที่เจ้าหล่อนและน้องชาย ซึ่งเห็นเหตุการณ์พากันกลับออกมาจากสวนสาธารณะเพียง 5 นาที สายฟ้าก็ฟาดเปรี้ยงลงมาท่ามกลางผู้คน มีผู้บาดเจ็บกว่า 7 ราย เป็นอันตรายถึงชีวิต 1 ราย **น่าสงสัยไหมว่าเหตุใดผมของเจ้าหล่อนจึงชี้ฟูขึ้นมาได้ก่อนที่จะมีฟ้าผ่า ?????? [อยากรู้คลิกครับ](#)**

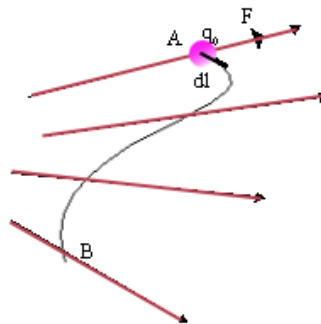

3-1 ศักย์ไฟฟ้าและความต่างศักย์

3-1-1 นิยามของศักย์ไฟฟ้า

การนิยามศักย์ไฟฟ้าจะเริ่มต้นจาก "งาน" โดยให้ประจุขนาด q_0 วางอยู่ในสนามไฟฟ้า \vec{E} ขนาดและทิศทางไม่จำเป็นต้องคงที่ จะเกิดแรงทางไฟฟ้า \vec{F} กระทำบนประจุ q_0 ขนาดของแรงคือ $\vec{F} = q_0 \vec{E}$ ผลของแรงทำให้ q_0 เคลื่อนที่ด้วยความเร่งในทิศทางของสนามไฟฟ้า

ถ้าต้องการให้ประจุ q_0 เคลื่อนที่ในทิศทางสวนกับสนามต้องใส่แรงภายนอกมีขนาดอย่างน้อยที่สุดเท่ากับ $-\vec{F} = -q_0 \vec{E}$ จึงทำให้ q_0 พอดีเคลื่อนในสนามไฟฟ้าได้

รูป 3-1 เคลื่อนประจุ q_0 ฝาสนามไฟฟ้าจากจุด A ไปยังจุด B

ต้องการหางานที่ใช้ในการเคลื่อนที่ประจุจาก A ไปยัง B แบ่งเส้นทางการเคลื่อนที่ออกเป็นส่วนเล็ก ๆ ขนาด $d\ell$ งานปริมาณเล็กที่เกิดขึ้นบนเส้นทางนี้ คือ dW จะได้

$$\begin{aligned} dW &= \text{แรงคูณกับการขจัดในแนวแรง} \\ &= -F \cos \theta d\ell \\ &= -q_0 \vec{E} \cdot d\vec{\ell} \end{aligned}$$

งานทั้งหมดที่ใช้ในการเคลื่อนที่ประจุจาก A ไปยัง B คือ $W = -q_0 \int_A^B \vec{E} \cdot d\vec{\ell}$

นิยามความต่างศักย์ไฟฟ้าที่จุด B เทียบกับจุด A คืองานที่ทำในการเคลื่อนประจุบวก 1 หน่วยจาก A ไปยัง B

$$V = \frac{W}{q_0} = -\int_A^B \vec{E} \cdot d\vec{\ell} \quad \text{J/C หรือ V} \quad (3-1)$$

เราเรียกจุด A ว่าจุดอ้างอิง ถ้าเลือก A ไปไว้ไกล ๆ ($A \rightarrow \infty$) สมการจะกลายเป็น

$$V = -\int_{\infty}^B \vec{E} \cdot d\vec{\ell} \quad (3-2)$$

2)

จึงนิยามความหมายของศักย์ไฟฟ้า คือ "งานที่ทำในการเคลื่อนประจุบวกขนาดหนึ่งหน่วยจากระยะอนันต์ถึงจุด B หรือคือความต่างศักย์ที่จุด B เทียบกับตำแหน่งที่มีศักย์ไฟฟ้าเป็นศูนย์" ในทางปฏิบัติจะถือว่าพื้นโลกมีศักย์ไฟฟ้าเป็นศูนย์

หน่วยของความต่างศักย์ไฟฟ้ามีหน่วยเป็น โวลต์ (V) หรือ J/C ซึ่งเป็นหน่วยวัดพลังงานต่อประจุหนึ่งหน่วย หรืออาจกล่าวได้ว่า เมื่อเคลื่อนประจุ 1 C ผ่านบริเวณที่มีความต่างศักย์ไฟฟ้า 1 V จะได้งานในการกระทำเช่นนี้ เท่ากับ 1 J

หน่วยวัดพลังงานในวิชาฟิสิกส์อะตอมหรือฟิสิกส์นิวเคลียร์ จะมีหน่วยวัดเป็น electron volt (eV) พลังงาน 1 eV หมายถึงพลังงานของอิเล็กตรอน (หรือ โปรตอน) 1 ตัวที่มีค่าเพิ่มขึ้นหรือลดลงเมื่ออิเล็กตรอนนี้เคลื่อนที่ผ่านบริเวณที่มีความต่างศักย์ไฟฟ้า 1 V เนื่องจากประจุ 1 ตัวมีค่า 1.60×10^{-19} C ความสัมพันธ์ระหว่าง eV และ J หาได้ดังนี้

$$1 \text{ eV} = (1.60 \times 10^{-19} \text{ C})(1 \text{ V}) = 1.60 \times 10^{-19} \text{ J}$$

ถ้าอิเล็กตรอนในหลอดโทรทัศน์มีความเร็วประมาณ 5.0×10^7 m/s อิเล็กตรอนนี้มีพลังงานจลน์ 1.1×10^{-15} J หรือเท่ากับ 7.1×10^3 eV อิเล็กตรอนเคลื่อนที่จากหยุดนิ่งจนมีความเร็วค่าดังกล่าวจะต้องผ่านบริเวณที่มีความต่างศักย์สูงถึง 7.1 keV

3-1-2 ความต่างศักย์ไฟฟ้าในสนามไฟฟ้าที่มีค่าสม่ำเสมอ

กล่าวถึงความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างจุดสองจุดในสนามไฟฟ้าที่มีค่าคงที่ ค่าความต่างศักย์ที่ได้จะไม่ขึ้นอยู่กับเส้นทางการเคลื่อนที่ประจุระหว่างจุดสองจุด นั่นคืองานที่ได้จากการเคลื่อนประจุระหว่างจุด A ไปยังจุด B ในสนามไฟฟ้าที่มีค่าสม่ำเสมอจะมีค่าเท่ากันเสมอทุก ๆ เส้นทาง จึงเรียกสนามไฟฟ้าที่มีค่าสม่ำเสมอนี้ว่าเป็นสนามอนุรักษ์ (Conservative field)

บทความออนไลน์

Work Done: $h \neq 0$

$W_g = (mg)\Delta h$

$h = 0$

Work Done: $V \neq 0$

$W_e = (q)\Delta V$

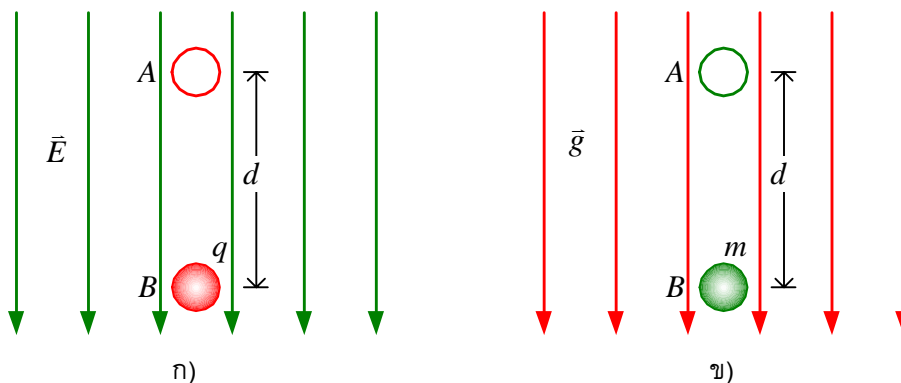
$V = 0$

Look!
ศักย์ไฟฟ้า V เทียบได้กับความสูง h วัดจากพื้น

แนวคิดของ "โวลต์"

เป็นแนวคิดเดียวกับความสูง ในสนามแรงโน้มถ่วง และยังเป็นแนวคิดเดียวกันกับอุณหภูมิตั้งแต่ในเรื่องของความร้อน โดยการเปรียบเทียบกับระดับอ้างอิง และเรียกปริมาณที่ใช่ว่า ศักย์ไฟฟ้า ศักย์โน้มถ่วง และอุณหภูมิตั้งแต่ โดยกำหนดขึ้นเป็นตัวเลขสามารถวัดเป็นปริมาณได้ ศูนย์โวลต์มีความหมายว่า เป็นโวลต์ที่เทียบกับพื้นผิวโลก ดังนั้นภาษาทางไฟฟ้าจึงเรียกว่า ดิน หรือ กราวด์ ในกรณีเดียวกันเมื่อพลังงานศักย์โน้มถ่วงเป็นศูนย์ เมื่อเทียบกับพื้นโลก และเช่นเดียวกันกับ อุณหภูมิศูนย์สัมบูรณ์ คือ อุณหภูมิศูนย์องศาเคลวิน เป็นต้น [คลิกครับ](#) 🌟

เริ่มต้นด้วยการพิจารณาสถาปัตยกรรมไฟฟ้าที่มีทิศทางในแนว $-y$ ดังรูป 3-2 ก) จุด A และ จุด B อยู่ห่างกันเป็นระยะ d (โดยวัดในแนวเส้นตรงขนานกับทิศของ E)

รูป 3-2 เปรียบเทียบการเคลื่อนที่ของประจุในสนามไฟฟ้ากับมวลในสนามโน้มถ่วง

ความต่างศักย์ไฟฟ้าที่จุด B เทียบกับจุด A หาได้จาก

$$\begin{aligned} V_B - V_A &= \Delta V = -\int_A^B \vec{E} \cdot d\vec{\ell} = -\int_A^B E \cos \theta d\ell \\ &= -\int_A^B E d\ell \end{aligned}$$

เพราะว่า E มีค่าคงตัว สามารถนำ E ออกจากเครื่องหมายอินทิเกรตได้

$$\Delta V = -E \int_A^B d\ell = -Ed$$

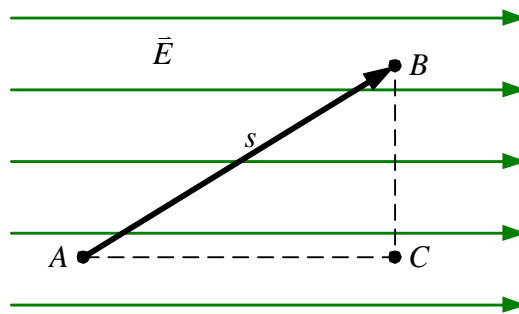
เครื่องหมายลบแสดงว่าจุด B อยู่ต่ำกว่าจุด A หรือ $V_B < V_A$ สนามไฟฟ้าจะมีทิศชี้ไปในแนวที่ค่าความต่างศักย์มีค่าน้อยลงเสมอ

ให้ประจุทดสอบที่ใช้ในการเคลื่อนที่จากจุด A ไปยังจุด B เป็นประจุบวกมีค่า q_0 พลังงานศักย์ทางไฟฟ้าที่เปลี่ยนไป (ΔU) คือ

$$\Delta U = q_0 \Delta V = -q_0 Ed$$

จากสมการนี้จะเห็นว่าเมื่อ q_0 เป็นประจุบวก พลังงานศักย์ที่เปลี่ยนไปจะมีค่าติดลบ นั่นคือสนามไฟฟ้าเป็นฝ่ายทำให้เกิดงานเมื่อเคลื่อนประจุบวกไปในทิศเดียวกันกับทิศของสนามไฟฟ้า (ซึ่งคล้ายกับ งานซึ่งทำโดยสนามโน้มถ่วงของโลกเมื่อมวล m ตกอย่างอิสระ ในรูป 3-2 ข)

ถ้า q_0 เป็นประจุลบ ค่า ΔU จะมีค่าเป็นบวก นั่นคือประจุลบที่เคลื่อนที่ในทิศเดียวกับทิศของสนามไฟฟ้าจะได้รับพลังงานศักย์เพิ่มขึ้น ถ้าประจุลบนี้เคลื่อนที่อย่างอิสระจากจุดหยุดนิ่ง ประจุจะมีความเร่งในทิศตรงข้ามกับทิศของสนามไฟฟ้า

รูป 3-3 ประจุบวกเคลื่อนที่จากจุด A ไปยังจุด B ทิศการเคลื่อนที่ไม่ขนานกับทิศของ E

เมื่อพิจารณากรณีที่ประจุเคลื่อนที่ระหว่างจุด 2 จุดดังรูป 3-3 ให้ s เป็นระยะกระจัดระหว่างจุด A และจุด B ความต่างศักย์ไฟฟ้าที่จุด B เทียบกับจุด A คือ

$$\Delta V = -\int_A^B \vec{E} \cdot d\vec{\ell} = -\vec{E} \cdot \int_A^B d\vec{\ell} = -\vec{E} \cdot \vec{s}$$

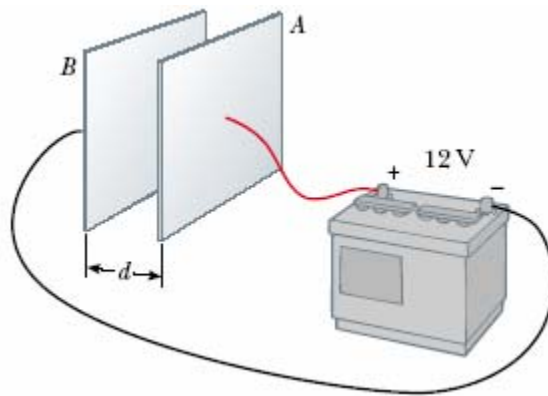
พลังงานศักย์ของประจุที่เปลี่ยนแปลงไปคือ

$$\Delta U = q_0 \Delta V = -q_0 \vec{E} \cdot \vec{s}$$

จะเห็นว่าทุก ๆ จุด ที่อยู่ในแนวเส้น BC จะมีค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าเทียบกับจุด A เท่ากันเสมอ หรือ ระบายที่ตั้งฉากกับทิศของสนามไฟฟ้า ที่มีค่าคงที่จะมีค่าศักย์ไฟฟ้าเท่ากันทุกจุดบนระนาบนี้ ระนาบที่มีค่าศักย์ไฟฟ้าเท่ากันทุกจุดจะเรียกพื้นที่ผิวนี้ว่าเป็น ผิวสมศักย์ (Equipotential surface)

ตัวอย่าง 3-1 แบตเตอรี่ขนาด 12 V ต่อกับแผ่นตัวนำที่วางขนานกัน ระยะห่าง 0.3 cm ให้ถือว่าสนามไฟฟ้าที่เกิดขึ้นที่ระหว่างแผ่นขนานมีความสม่ำเสมอ (โดยคิดว่าแผ่นขนานมีขนาดใหญ่มากเมื่อเทียบกับระยะห่างระหว่างแผ่น และไม่คิดถึงสนามตรงบริเวณขอบของแผ่นซึ่งมีค่าไม่ต่อเนื่อง) จงหาค่าสนามไฟฟ้าระหว่างแผ่นขนานนี้

หลักการคำนวณ สนามไฟฟ้ามีทิศจากแผ่นบวกสู่แผ่นลบ ศักย์ไฟฟ้าที่แผ่นบวกจึงมีค่ามากกว่าที่แผ่นลบ ความต่างศักย์ที่เกิดขึ้นที่แผ่นขนานจะต้องเท่ากับความต่างศักย์ที่ตกคร่อมแบตเตอรี่ และทุก ๆ จุดบนแผ่นตัวนำ จะมีค่าความต่างศักย์เท่ากันด้วย (ไม่คำนึงถึงความต่างศักย์ที่อาจตกคร่อมที่สายไฟ) จะได้สนามไฟฟ้าระหว่างแผ่นคือ

รูป 3-4 แบตเตอรี่เชื่อมต่อกับแผ่นขนานที่มีขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับระยะห่าง

$$E = \frac{|V_B - V_A|}{d} = \frac{12 \text{ V}}{0.30 \times 10^{-2} \text{ m}}$$

$$= 4.0 \times 10^3 \text{ V/m}$$

การจัดวางแผ่นขนานในลักษณะนี้เรียกว่าตัวเก็บประจุแบบแผ่นขนาน ซึ่งจะกล่าวต่อไปในบทเรื่องตัวเก็บประจุ

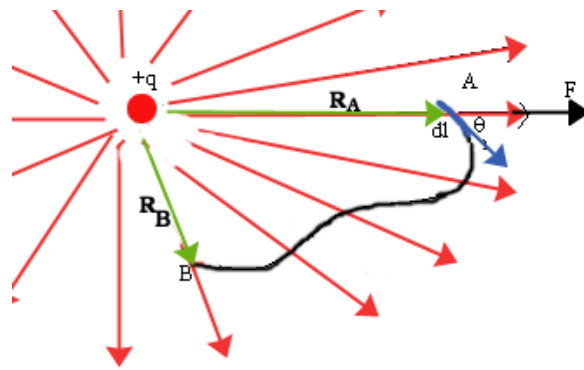

3-2 ตัวอย่างการหาคักย์ไฟฟ้า

3-2-1 ศักย์ไฟฟ้าของประจุจุด

การหาความต่างศักย์ไฟฟ้าที่จุด B เทียบกับจุด A ในสนามไฟฟ้า \vec{E} ซึ่งเกิดจากการเคลื่อนที่ประจุขนาด q สวนกับทิศสนามไฟฟ้า หาได้จาก

$$V_{BA} = V_B - V_A = -\int_A^B E \cos \theta dl$$

รูป 3-5 ความต่างศักย์ที่จุด B เทียบกับ A ซึ่งเกิดจากสนามของประจุจุด

ในที่นี้ $E = kq/r^2$ เมื่อแตก dl ไปในทิศทางของสนามคือ พบว่า $dl \cos \theta = dr$ แทนค่าลงไปในสมการจะได้

$$\begin{aligned} V_B - V_A &= -\int_{r_A}^{r_B} \frac{kq}{r^2} dr \\ &= kq \left(\frac{1}{r_B} - \frac{1}{r_A} \right) \end{aligned}$$

ถ้า r_A อยู่ห่างเป็นระยะ ∞

$$V_A = 0$$

ดังนั้น

$$V_B = \frac{kq}{r_B}$$

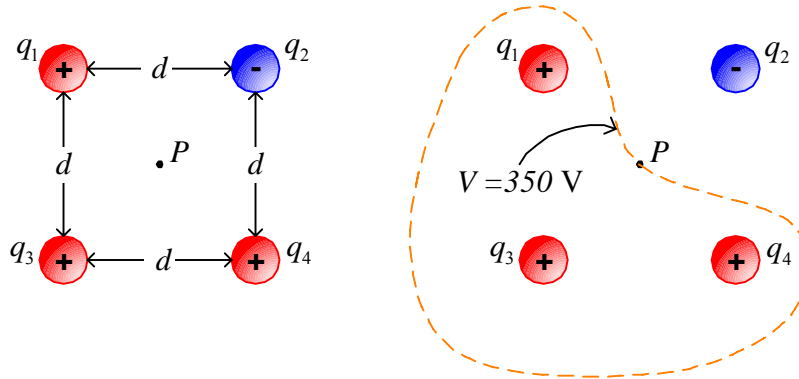
เขียนอยู่ในรูปทั่วไป

$$V = \frac{kq}{r} \quad (3-3)$$

ถ้าตำแหน่งที่ต้องการคำนวณหาคักย์ไฟฟ้านั้นอยู่ในสนามไฟฟ้าที่เกิดจากประจุหลายตัว ให้คำนวณหาคักย์ไฟฟ้าที่เกิดจากประจุแต่ละตัวแล้วหาผลรวมของศักย์ไฟฟ้าแบบพีชคณิตโดยไม่ต้องคำนึงถึงทิศทาง

ตัวอย่าง 3-2 ประจุ q_1 , q_2 , q_3 และ q_4 วางอยู่ที่มุมทั้งสี่ของสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีด้านแต่ละด้านยาว d จงหาศักย์ไฟฟ้าที่จุด P ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางของสี่เหลี่ยมจัตุรัสนี้ ให้ $q_1 = +12 \text{ nC}$, $q_2 = -24 \text{ nC}$, $q_3 = +31 \text{ nC}$ และ $q_4 = +17 \text{ nC}$ $d = 1.3 \text{ m}$

รูป 3-6 ประจุอยู่ที่มุมสี่เหลี่ยมจัตุรัส

หลักการคำนวณ เพราะว่าประจุทุกตัวอยู่ห่างจากจุด P เป็นระยะเท่ากันคือ $r = \frac{\sqrt{2}d}{2} = 0.919 \text{ m}$

$$\begin{aligned}
 \text{ศักย์ไฟฟ้ารวมที่จุด } P \text{ คือ } V &= \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q_1 + q_2 + q_3 + q_4}{r} \\
 &= \frac{(9 \times 10^9 \text{ N} \cdot \text{m}^2 / \text{C}^2)((12 - 24 + 31 + 17) \times 10^{-9} \text{ C})}{0.919} \\
 &= 350 \text{ V}
 \end{aligned}$$

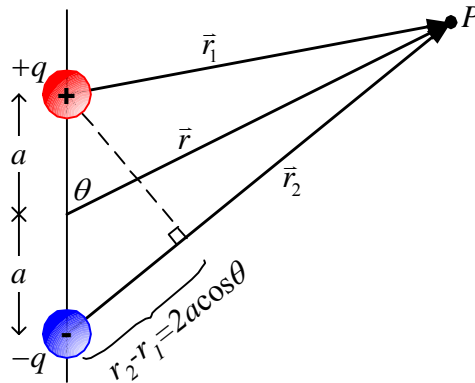
เส้นประที่แสดงไว้ในรูปทางขวามือนั้น แสดงให้เห็นระนาบของผิวสมศักย์ ทุก ๆ จุดบนระนาบนี้จะมีค่าศักย์ไฟฟ้าเท่ากับจุด P

3-3-2 ศักย์ของขั้วคู่ไฟฟ้า

ขั้วคู่ไฟฟ้าคือ ประจุไฟฟ้าสองประจุต่างชนิดกันขนาดเท่ากันวางห่างกันเป็นระยะใกล้มากๆ เมื่อเทียบกับจุดที่จะหาศักย์ไฟฟ้า

ตัวอย่าง 3-3 จงหาศักย์ไฟฟ้าที่เกิดจากขั้วคู่ไฟฟ้าวางห่างกันเป็นระยะ $2a$ ที่ระยะ r ใด ๆ
 ตั้งภาพให้ $r \gg 2a$

รูป 3-7 ศักย์ไฟฟ้าที่เกิดจาก ขั้วคู่ไฟฟ้า

หลักการคำนวณ ให้ V_+ เป็นศักย์ไฟฟ้าที่เกิดจากประจุ $+q$

$$V_+ = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q}{r_1}$$

ให้ V_- เป็นศักย์ไฟฟ้าที่เกิดจากประจุ $-q$

$$V_- = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{-q}{r_2}$$

ศักย์ไฟฟารวมที่จุด P เท่ากับ $V = V_+ + V_-$

$$V = \frac{q}{4\pi\epsilon_0} \left(\frac{1}{r_1} - \frac{1}{r_2} \right)$$

แต่ $r \gg a$

$$r_1 = (r^2 + a^2 - 2ra \cos \theta)^{1/2}$$

$$\frac{1}{r_1} = (r^2 + a^2 - 2ra \cos \theta)^{-1/2}$$

$$\frac{1}{r_1} = \frac{1}{r} \left(1 + \frac{a}{r} \cos \theta + \dots\right)$$

ในทำนองเดียวกัน

$$\frac{1}{r_2} = \frac{1}{r} \left(1 + \frac{a}{r} \cos \theta + \dots\right)$$

แทนค่า r_1 และ r_2 จะได้

$$V = \frac{q}{4\pi\epsilon_0} \left(\frac{1}{r} + \frac{a}{r^2} \cos \theta - \frac{1}{r} + \frac{a}{r^2} \cos \theta \right)$$

$$V = \frac{q(2a \cos \theta)}{4\pi\epsilon_0 r^2} \quad (3-4)$$

ศักย์ไฟฟ้าของขั้วคู่ไฟฟ้าจะแปรผกผันกับ r^2 ศักย์ไฟฟ้าของจุดประจุจะแปรผกผันกับ r ศักย์ไฟฟ้าของขั้วคู่ไฟฟ้ายิ่งขึ้นอยู่กับมุม θ ด้วย ศักย์ไฟฟ้ามีค่ามากที่สุดเมื่อจุด P อยู่ในแนวแกน ($\theta = 0^\circ$) ของขั้วคู่ไฟฟ้า จะมีค่าน้อยที่สุดเมื่อจุด P อยู่ในแนวเส้นที่ตั้งฉาก ($\theta = 90^\circ$) กับแกนของขั้วคู่ไฟฟ้าที่จุดแบ่งครึ่ง

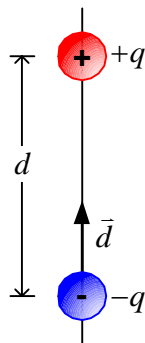
ให้ $d = 2a$ ดังนั้น $q(2a) = qd$ ปริมาณ qd นี้เรียกว่า โมเมนต์ขั้วคู่ไฟฟ้า (electric dipole moment) เป็นปริมาณเวกเตอร์โดยกำหนด \vec{d} ให้มีทิศจากประจุลบไปยังประจุบวก

ให้

$$\vec{p} = q\vec{d}$$

ดังนั้นจากสมการ (3-4) ศักย์ของไดโพลที่ตำแหน่งห่างออกไป r มีค่า

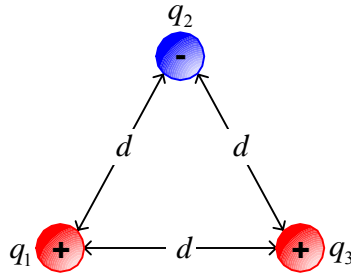
$$V = \frac{\vec{p} \cdot \hat{r}}{4\pi\epsilon_0 r^2} \quad (3-5)$$

รูป 3-8 แสดงโมเมนต์ขั้วคู่ไฟฟ้า

ตัวอย่าง 3-4 ประจุอยู่ที่มุมของสามเหลี่ยมด้านเท่าที่มีความยาวด้านละ d กำหนดให้ $q_1 = +q$, $q_2 = -4q$, $q_3 = +2q$, $d = 12 \text{ cm}$ โดยที่ $q = 150 \text{ nC}$ จงหาพลังงานศักย์ทางไฟฟ้าของระบบประจุนี้

รูป 3-9 จุดประจุวางอยู่ที่มุมของสามเหลี่ยมด้านเท่า

หลักการคำนวณ การหาพลังงานศักย์ของระบบเริ่มต้นด้วย การคิดว่าให้ประจุ q_1 วางอยู่ที่ตำแหน่งมุมซ้ายของสามเหลี่ยม ประจุ q_2 ถูกเคลื่อนที่จากตำแหน่งอนันต์ มาวางที่ตำแหน่งมุมบนของสามเหลี่ยม พลังงานที่ใช้ในการเคลื่อนประจุ q_2 มาวางไว้ตำแหน่งนี้คือ

$$U_{12} = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q_1 q_2}{d}$$

จากนั้นนำประจุ q_3 เคลื่อนที่จากระยะอนันต์มาวางไว้ที่ตำแหน่ง มุมล่างซ้ายของสามเหลี่ยม โดยผ่านสนามไฟฟ้าที่เกิดจาก q_1 และ q_2 ศักย์ไฟฟ้าที่เกิดจาก q_1 ณ ที่ ตำแหน่ง q_3 อยู่ คือ V_1 ศักย์ไฟฟ้าที่เกิดจาก q_2 ณ ที่ ตำแหน่ง q_3 อยู่ คือ V_2 พลังงานศักย์ทางไฟฟ้าที่เกิดขึ้นบน q_3 คือ

$$U_{13} = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q_1 q_3}{d} \quad \text{และ}$$

$$U_{23} = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q_2 q_3}{d}$$

พลังงานศักย์ทั้งหมดของระบบ (U) คือผลรวมของพลังงานศักย์ที่เกิดขึ้นที่ประจุแต่ละตัว (ไม่ว่าเราจะลำดับการวางประจุอย่างไร ผลรวมนี้จะเท่ากันเสมอ)

$$\begin{aligned} U &= U_{12} + U_{13} + U_{23} \\ &= \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \left(\frac{q_1 q_2}{d} + \frac{q_1 q_3}{d} + \frac{q_2 q_3}{d} \right) \\ &= \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \left(\frac{q(-4q)}{d} + \frac{q(2q)}{d} + \frac{(2q)(-4q)}{d} \right) \end{aligned}$$

$$= \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{10q^2}{d}$$

แทนค่า q และ d จะได้

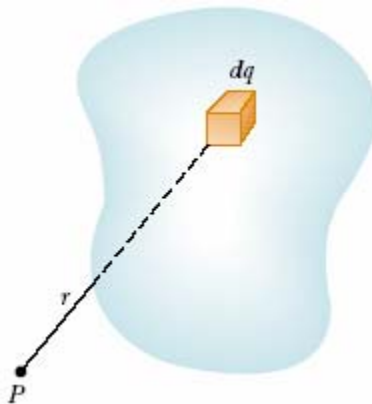
$$U = -1.7 \times 10^{-2} \text{ J}$$

พลังงานศักย์มีค่าติดลบหมายถึงเราต้องให้งาน หรือใช้แรงภายนอกในการเคลื่อนประจุจากหยุดนิ่งจากระยะอนันต์มาวางไว้ที่ตำแหน่งต่าง ๆ ของสามเหลี่ยม หรือถ้าจะให้ประจุระจัดกระจายจากรูปสามเหลี่ยมนี้ ระบบจะต้องคายพลังงานออกมาเท่ากับ $+1.7 \times 10^{-2} \text{ J}$

3-3-3 ศักย์ไฟฟ้าของประจุต่อเนื่อง

ถ้าการกระจายของประจุมีลักษณะต่อเนื่องไม่สามารถจำแนกเป็นจุดประจุได้ การหาศักย์ไฟฟ้าในกรณีนี้ทำได้โดยแบ่งประจุออกเป็นส่วนย่อย ๆ ศักย์ไฟฟ้าย่อย ๆ (dV) อันเกิดจากประจุขนาดเล็ก ๆ (dq) มีค่าเป็น

$$dV = \frac{dq}{4\pi\epsilon_0 r}$$

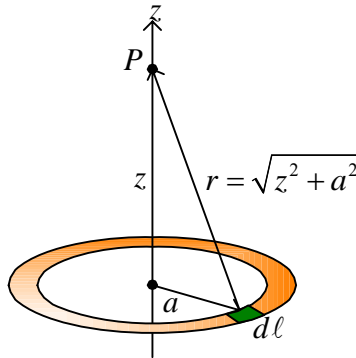
รูป 3-10 ประจุอยู่กันอย่างต่อเนื่อง

ต้องการหาศักย์ไฟฟ้าที่เกิดจากประจุทั้งก้อนทำได้โดยอินทิเกรต dV ทุก ๆ ค่าของ q

$$V = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \int \frac{dq}{r} \quad (3-6)$$

ตัวอย่าง 3-5 ประจุกระจายเป็นรูปวงแหวนรัศมี a มีความหนาแน่นประจุเท่ากับ λ C/m วางอยู่ในระนาบ xy มีจุดศูนย์กลางของวงแหวนอยู่ที่จุดกำเนิด จงหาค่าศักย์ไฟฟ้าที่จุดใด ๆ บนแกน z

รูป 3-11 การหาค่าศักย์ไฟฟ้าจากประจูปวงแหวน

หลักการคำนวณ ให้ P เป็นจุดที่ต้องการหาค่าศักย์อยู่ในแนวแกน z

ประจูปวงแหวนอยู่ห่างจากจุด P เป็นระยะเท่า ๆ กันคือ $\sqrt{z^2 + a^2}$

จาก
$$V = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \int \frac{dq}{r}$$

ในที่นี้
$$dq = \lambda dl \quad , \quad r = \sqrt{z^2 + a^2}$$

ดังนั้น
$$V = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \int \frac{\lambda dl}{\sqrt{z^2 + a^2}}$$

เพราะ dl คือเส้นรอบวงกลมที่มีรัศมี a นั่นเอง

จะได้
$$V = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{2\lambda\pi a}{\sqrt{z^2 + a^2}}$$

กำหนดให้ $2\lambda\pi a = q$ สมการจะกลายเป็น

$$V = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q}{\sqrt{z^2 + a^2}}$$

(3-7)

ถ้าจุด P อยู่ห่างจากวงแหวนมีค่ามาก ๆ ($z \gg a$) สมการข้างบนสามารถเขียนใหม่ได้เป็น

$$V = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q}{z\sqrt{1 + \frac{a^2}{z^2}}}$$

เพราะว่า a^2/z^2 มีค่าน้อยมาก จนถึงว่ามีค่าเป็นศูนย์ได้

$$V = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q}{z}$$

3-3 ความสัมพันธ์ระหว่างสนามไฟฟ้ากับศักย์ไฟฟ้า

จากนิยามของศักย์ไฟฟ้าทำให้ได้สมการ $V = -\int \vec{E} \cdot d\vec{r}$ จัดรูปใหม่ให้อยู่ในรูปสมการดิฟเฟอเรนเชียล จะได้

$$dV = -\vec{E} \cdot d\vec{r} = -E_x dx - E_y dy - E_z dz$$

เพราะว่า V เป็นฟังก์ชันที่ขึ้นอยู่กับการขจัด ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทั้งหมดของ V คือ

$$dV = \frac{\partial V}{\partial x} dx + \frac{\partial V}{\partial y} dy + \frac{\partial V}{\partial z} dz$$

เมื่อเทียบสัมประสิทธิ์ จะได้

$$\left. \begin{aligned} E_x &= -\frac{\partial V}{\partial x} \\ E_y &= -\frac{\partial V}{\partial y} \\ E_z &= -\frac{\partial V}{\partial z} \end{aligned} \right\} \quad (3-8)$$

หรือเขียนสั้น ๆ ว่า

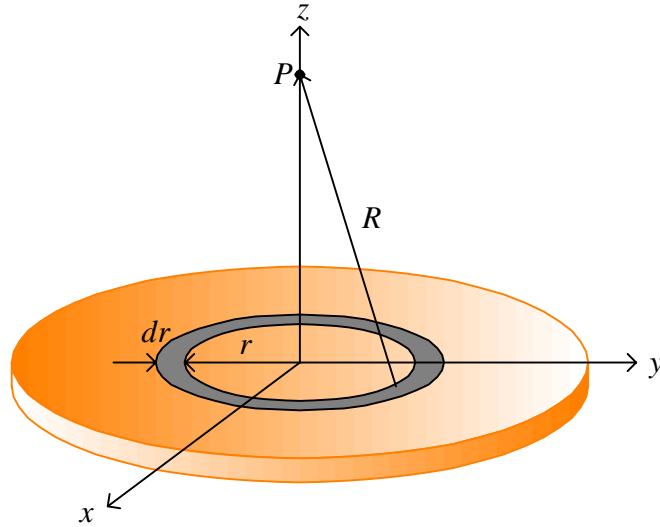
$$\vec{E} = -\vec{\nabla}V \quad (3-9)$$

ในการคำนวณหาสนามไฟฟ้าจึงทำได้โดยหาศักย์ไฟฟ้าที่จุดนั้น การเปลี่ยนแปลงศักย์ไฟฟ้าในแนวแกนแต่ละแกนจะเป็นสนามไฟฟ้าย่อยในแนวแกนนั้น สนามไฟฟ้ามีหน่วยอีกแบบหนึ่ง คือ โวลต์/เมตร (V/m)

ตัวอย่าง 3-6 จงหาสนามไฟฟ้าที่จุดใด ๆ บนแกน z ซึ่งเกิดจากประจุความหนาแน่น σ C/m² กระจายเป็นรูปจานกลมรัศมี a วางอยู่ในระนาบ xy

หลักการคำนวณ ให้ P เป็นตำแหน่งที่ต้องการหาสนามไฟฟ้า ก่อนอื่นต้องหาศักย์ไฟฟ้าเสียก่อน โดยแบ่งจานกลมออกเป็นวงแหวนเล็ก ๆ จานกลมเป็นเสมือนว่าเกิดจากวงแหวนเล็ก ๆ เรียงซ้อนกันพิจารณาวงแหวนอันหนึ่ง(อันที่แรงเสียดทาน) อยู่ห่างจุดศูนย์กลางเป็นระยะ r วงแหวนมีความกว้าง dr

รูป 3-12 ประจุรูปจานกลมรัศมี a

ให้ dq เป็นขนาดประจุนวงแหวนนี้มีค่า $= 2\pi r\sigma dr$

ประจุ dq ทำให้เกิดศักย์ไฟฟ้าขนาด dV ที่จุด P โดยที่

$$dV = \frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{dq}{R}$$

ในที่นี้ $R = (r^2 + z^2)^{\frac{1}{2}}$ แทนค่า dq และ R จะได้

$$dV = \frac{\sigma}{2\epsilon_0} \frac{rdr}{\sqrt{r^2 + z^2}}$$

ศักย์ไฟฟ้าที่จุด P เกิดจากวงแหวนเล็ก ๆ หลายวงเรียงซ้อนกันตั้งแต่ $r = 0$ ถึง $r = a$ ดังนั้น

$$V = \frac{\sigma}{2\epsilon_0} \int_{r=0}^{r=a} \frac{rdr}{\sqrt{r^2 + z^2}}$$

$$V = \frac{\sigma}{2\epsilon_0} (\sqrt{a^2 + z^2} - z)$$

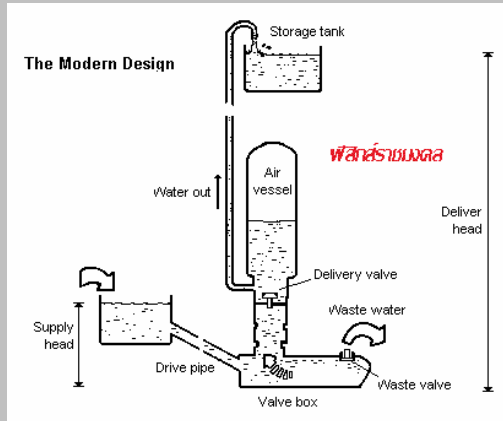
ต้องการหาสนามไฟฟ้าที่จุด P คือ $\vec{E} = -\nabla V$

จะได้
$$\vec{E} = \frac{\sigma}{2\epsilon_0} \left(1 - \frac{z}{\sqrt{z^2 + a^2}}\right) \hat{k} \quad \text{V/m}$$

3-4 ความจุไฟฟ้าและสารไดอิเล็กตริก

บทความออนไลน์

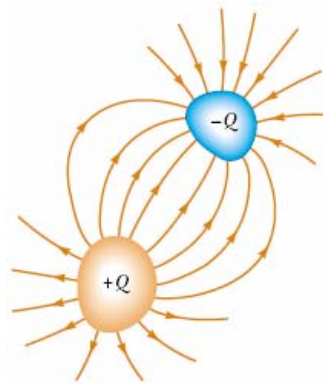

เครื่องตะบันน้ำกับตัวเก็บประจุไฟฟ้า

คุณเคยสงสัยไหมว่า ตัวเก็บประจุทำงานอย่างไร และ เครื่องตะบันน้ำทำงานอย่างไร ทั้งสองมีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับในลักษณะใด ฟิสิกส์ราชมงคลจะบอกเล่าความสัมพันธ์นี้ให้ทราบในหน้าถัดไป [คลิกครับ](#) ☀

3-4-1 นิยามของความจุไฟฟ้า

เมื่อนำตัวนำไฟฟ้ารูปทรงใด ๆ 2 ชิ้นวางอยู่ในสุญญากาศ หรือตัวกลางที่เป็นฉนวน ใส่ประจุลงบนตัวนำทั้งสอง โดยให้ตัวนำชิ้นหนึ่งเป็นประจุบวก อีกชิ้นหนึ่งเป็นประจุลบ ขนาดประจุเท่ากัน ประจุสุทธิบนตัวนำทั้งสองมีค่าเป็นศูนย์ เราเรียกตัวนำทั้งสองนี้ว่าเป็น ตัวเก็บประจุ (Capacitor) สนามไฟฟ้าและความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างตัวนำทั้งสองจะขึ้นอยู่กับขนาดประจุที่สะสมอยู่บนตัวนำ ถ้าใส่ประจุบนตัวนำเพิ่มขึ้น ขนาดของความต่างศักย์ไฟฟ้าของตัวนำทั้งสองจะสูงขึ้นตามไปด้วย นั่นคือ

รูป 3-13 ตัวนำในสนามไฟฟ้า

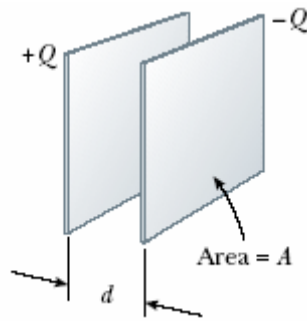
$$Q \propto V$$

$$Q = CV \quad (3-10)$$

เมื่อ C คือความจุไฟฟ้าของตัวนำเป็นอัตราส่วนระหว่างประจุไฟฟ้าที่สะสมกับศักย์ไฟฟ้าของตัวนำนั้น เป็นค่าคงที่ขึ้นอยู่กับรูปทรงเรขาคณิตของตัวนำและชนิดของตัวกลางที่ตัวนำวางอยู่ ไม่ว่าจะใส่ประจุเพิ่มสักเท่าใดค่า C ของตัวนำนั้นก็จะไม่เปลี่ยนแปลงหน่วยของความจุไฟฟ้า คือ คูลอมบ์/โวลต์ หรือ ฟารัด (Farad , F)

$$1 \text{ F} = \frac{1 \text{ C}}{1 \text{ V}}$$

ในทางปฏิบัติตัวเก็บประจุประกอบด้วยตัวนำแบบแผ่น 2 ชั้น วางไว้ห่าง ๆ กัน ตรงช่องว่างระหว่างตัวนำอาจเป็นสุญญากาศหรือสารไดอิเล็กตริก ตัวนำแต่ละชั้นเรียกว่าอิเล็กโทรด (electrode)

รูป 3-14 ตัวเก็บประจุแบบแผ่นขนาน

ให้ Q เป็นขนาดของประจุบนแต่ละแผ่น V เป็นความต่างศักย์ระหว่างแผ่น a กับ b จะได้

$$Q = CV$$

$$C = Q/V$$

ในวงจรไฟฟ้า จะใช้สัญลักษณ์ $\text{---}||\text{---}$ แทนตัวเก็บประจุที่มีค่าคงที่ และ $\text{---}||\text{---}$ สำหรับตัวเก็บประจุที่สามารถปรับค่าได้ เราใช้ตัวเก็บประจุในวงจรกรองกระแส เพื่อให้กระแสตรงที่ไม่สม่ำเสมอ เป็นกระแสตรงที่เรียบ ใช้ในวงจรส่งสัญญาณวิทยุ ร่วมกับคอยล์ ใช้เปลี่ยนคลื่นวิทยุให้มีความถี่ตามที่ต้องการ ใช้สร้างสนามไฟฟ้าที่เกิดขึ้นระหว่างแผ่นขนาน และใช้ในการศึกษาการเบี่ยงเบนของอิเล็กตรอน

3-4-2 ความจุไฟฟ้าของตัวเก็บประจูปรูปทรงต่าง ๆ

ขั้นตอนในการคำนวณหาความจุไฟฟ้ามีได้ดังนี้

1. หาสนามไฟฟ้าที่เกิดจากประจุมาสะสมกันที่ตัวนำ

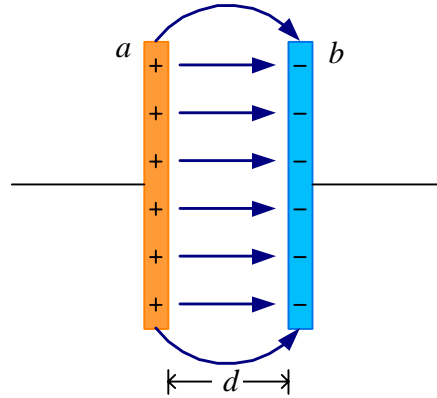
2. คำนวณหาศักย์ไฟฟ้าระหว่างแผ่นตัวนำทั้งสองโดยใช้สูตร $V_{ab} = -\int_b^a \vec{E} \cdot d\vec{\ell}$

3. คำนวณหาค่า C จาก สูตร $C = Q/V$

ตัวอย่าง 3-7 จงหาค่าความจุไฟฟ้าของตัวเก็บประจุแบบแผ่นขนาน แต่ละแผ่นมีขนาด A มีประจุ Q วางห่างกันเป็นระยะ d

หลักการคำนวณ คิดว่าสนามไฟฟ้าที่เกิดจากแผ่นประจุมีค่าสม่ำเสมอ โดยไม่คิดสนามตรงบริเวณขอบของแผ่น เพราะสนามไฟฟ้าตรงบริเวณขอบจะมีค่าไม่สม่ำเสมอ (fringing effect)

รูป 3-15 แผ่นขนานแต่ละแผ่นมีขนาด A วางห่างกันเป็นระยะ d

จากกฎของเกาส์ จะได้สนามจากแผ่นประจุมีค่าเป็น $|E| = \frac{\sigma}{\epsilon_0} = \frac{Q}{A\epsilon_0}$

ความต่างศักย์ระหว่างแผ่น a และ b

$$V_a^b = -\int_b^a \vec{E} \cdot d\vec{\ell} = -\int_b^a Ed\ell \cos 180^\circ$$

$$= \int_b^a Ed\ell = Ed$$

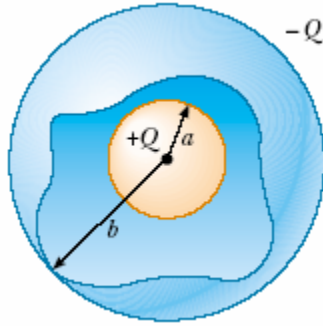
$$C = Q/V = Q/Ed$$

ดังนั้น $C = \frac{\epsilon_0 A}{d}$ F (3-11)

ตัวเก็บประจุแบบแผ่นขนานจะมีค่าความจุมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความกว้างยาวของแผ่น และจะมีค่าผกผันกับระยะห่างระหว่างแผ่น

ตัวอย่าง 3-8 จงหาความจุไฟฟ้าของทรงกลมตัวนำ 2 ลูกซ้อนกัน มีจุดศูนย์กลางร่วมกัน รัศมี a, b ตามลำดับ ($b > a$)

รูป 3-16 ตัวเก็บประจุแบบทรงกลม

หลักการคำนวณ สนามไฟฟ้าของตัวนำทรงกลม $= \frac{Q}{4\pi\epsilon_0 r^2}$

$$V_{ab} = -\int_b^a \vec{E} \cdot d\vec{\ell} = -\int_b^a E dr \cos 180^\circ$$

$$= \int_b^a E dr$$

เพราะ $d\ell = -dr$ ดังนั้น

$$V_{ab} = -\int_a^b E dr = -\frac{Q}{4\pi\epsilon_0} \int_a^b \frac{dr}{r^2} = \frac{Q}{4\pi\epsilon_0} \left[\frac{1}{r} \right]_b^a$$

$$V_{ab} = \frac{Q}{4\pi\epsilon_0} \left[\frac{1}{a} - \frac{1}{b} \right]$$

ดังนั้นความจุไฟฟ้า $C = Q/V = \frac{4\pi\epsilon_0 ab}{(b-a)}$ F (3-12)

ถ้าทรงกลม a วางอยู่โดดเดี่ยว หรือทรงกลม b มีรัศมีที่มีความยาวอนันต์ จะได้ความจุไฟฟ้าของ

ทรงกลมรัศมี a คือ $C = \lim_{b \rightarrow \infty} \frac{4\pi\epsilon_0}{\left(\frac{1}{a} - \frac{1}{b}\right)} = 4\pi\epsilon_0 a$

โลกมีรัศมี 6.36×10^6 m แทนค่าในสูตรข้างบน จะได้ว่าโลกมีความจุไฟฟ้าเพียง 700 μ F แสดงว่าฟารัดเป็นหน่วยที่ใหญ่มาก

ทรงกลมตัวนำรัศมี a ความจุไฟฟ้าของทรงกลมคือ $4\pi\epsilon_0 a$ เราสามารถใส่ประจุลงบนทรงกลมได้ไม่มีขีดจำกัดได้หรือไม่ คำตอบขึ้นอยู่กับว่าทรงกลมนั้นวางอยู่ในตัวกลางอะไร ถ้าเป็นอากาศ อากาศจะแตกตัวกลายเป็นไอออนและเป็นตัวนำไฟฟ้าเมื่อสนามไฟฟ้ามีความเข้ม 3×10^6 N/C เมื่อใส่ประจุบนทรงกลมจนทำให้ศักย์ไฟฟ้าบนทรงกลมสูงขึ้น และค่าสนามไฟฟ้ามีค่าเกินขีดจำกัดดังกล่าว ประจุบนทรงกลมจะถูกถ่ายเทสู่อากาศ ประจุไฟฟ้าสูงสุดบนตัวนำทรงกลมหนึ่ง ๆ จึงขึ้นอยู่กับค่าสนามไฟฟ้าสูงสุดของตัวกลางที่ประจุวางอยู่

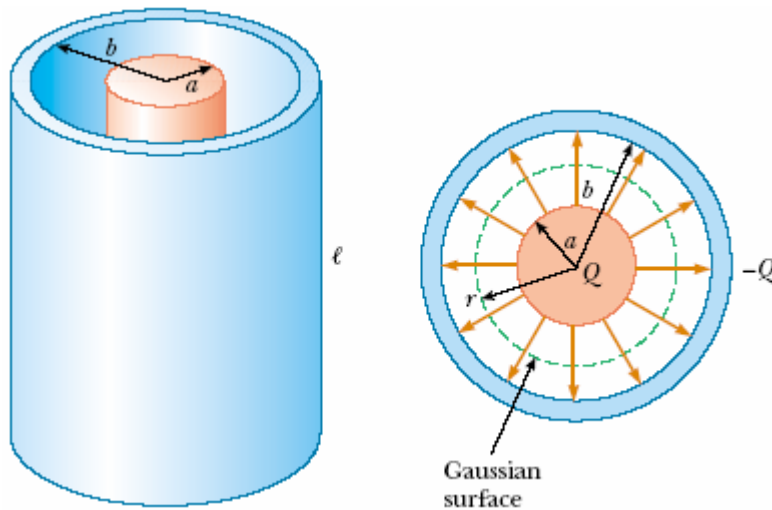
ถ้าทรงกลมรัศมี 1 cm เราสามารถให้ประจุทำให้เกิดความต่างศักย์ไฟฟ้าสูงสุดได้กี่โวลต์

$$V_{\max} = \frac{q}{4\pi\epsilon_0 a} = aE_{\max}$$

ในที่นี้ $a = 1$ cm , $E_{\max} = 3 \times 10^6$ N/C , $V_{\max} = 30,000$ V

ถ้าทรงกลมรัศมี 2 m , $V_{\max} = 6$ MV

ตัวอย่าง 3-9 ตัวเก็บประจุรูปทรงกระบอกมีรัศมีภายในของทรงกระบอกภายใน เป็น a และมีประจุ $+Q$ และทรงกระบอกที่ล้อมรอบภายนอกมีรัศมี b มีประจุ $-Q$ จงหาค่าความจุของตัวเก็บประจุนี้ถ้าทรงกระบอกยาว l

รูป 3-17 ตัวเก็บประจูปรูปทรงกระบอก รัศมีภายในและภายนอกคือ a และ b ยาว l

หลักการคำนวณ ให้ความยาวของทรงกระบอก l มีค่ามาก ๆ เมื่อเทียบกับ รัศมีของทรงกระบอก ในกรณีเช่นนี้เราสามารถตัดค่าความไม่คงที่ของสนามไฟฟ้าตรงบริเวณปลายของทรงกระบอกได้ โดยคิดว่าเส้นแรงไฟฟ้ามีทิศพุ่งตั้งได้ฉากกับแกนของทรงกระบอกเสมอ ความต่างศักย์ที่ผิวของทรงกระบอกหาได้จาก

$$V_A - V_B = -\int_a^b \vec{E} \cdot d\vec{r} = -\int_a^b E dr$$

เมื่อ E คือสนามไฟฟ้าระหว่างผิวทรงกระบอก (บริเวณ $a < r < b$) จากตัวอย่าง 2-10 แสดงให้เห็นว่าสนามไฟฟ้าที่เกิดจากแท่งประจุยาวมาก ๆ มีความหนาแน่นประจุเชิงเส้น λ คือ $E = 2k\lambda/r$ แทนค่า E ลงในสมการข้างบน จะได้

$$\begin{aligned}
 V_A - V_B = V_{AB} &= -\int_a^b \frac{2k\lambda}{r} d\bar{r} = -2k\lambda \int_a^b \frac{d\bar{r}}{r} \\
 &= -2k\lambda \ln\left(\frac{a}{b}\right) \\
 V_{AB} &= 2k\lambda \ln\left(\frac{b}{a}\right)
 \end{aligned}$$

ความจุไฟฟ้า

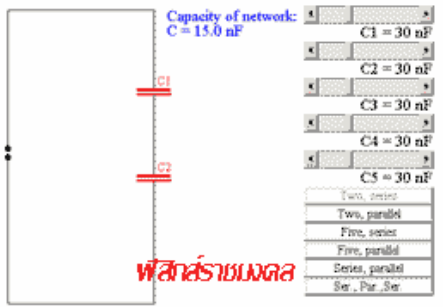
$$\begin{aligned}
 C &= Q/V \\
 &= \frac{\lambda l}{2\left(\frac{1}{4\pi\epsilon_0}\right)\lambda \ln\left(\frac{b}{a}\right)} \\
 &= \frac{2\pi\epsilon_0 l}{\ln\left(\frac{b}{a}\right)} \quad \text{F}
 \end{aligned}$$

ตัวอย่างที่สามารถเป็นตัวเก็บประจุแบบทรงกระบอกได้ ได้แก่ สายเคเบิลแบบ Coaxial ซึ่งประกอบด้วยตัวนำที่เป็นแกนกลาง และส่วนที่ห่อหุ้มรอบนอก ระหว่างตัวนำถูกกันด้วยฉนวน ทิศของกระแสที่ไหลในตัวนำจะมีทิศตรงข้ามกัน ส่วนที่ห่อหุ้มรอบนอกจะเป็นตัวป้องกันสัญญาณรบกวนจากภายนอกไม่ให้ไปมีผลกระทบต่อสัญญาณที่อยู่ในตัวนำที่เป็นแกนกลาง ความจุไฟฟ้าของสายเคเบิลนี้ต่อความยาว (L) คือ

$$\frac{C}{L} = \frac{2\pi\epsilon_0}{\ln\left(\frac{b}{a}\right)}$$

การทดลองเสมือนจริง

การต่อตัวเก็บประจุ

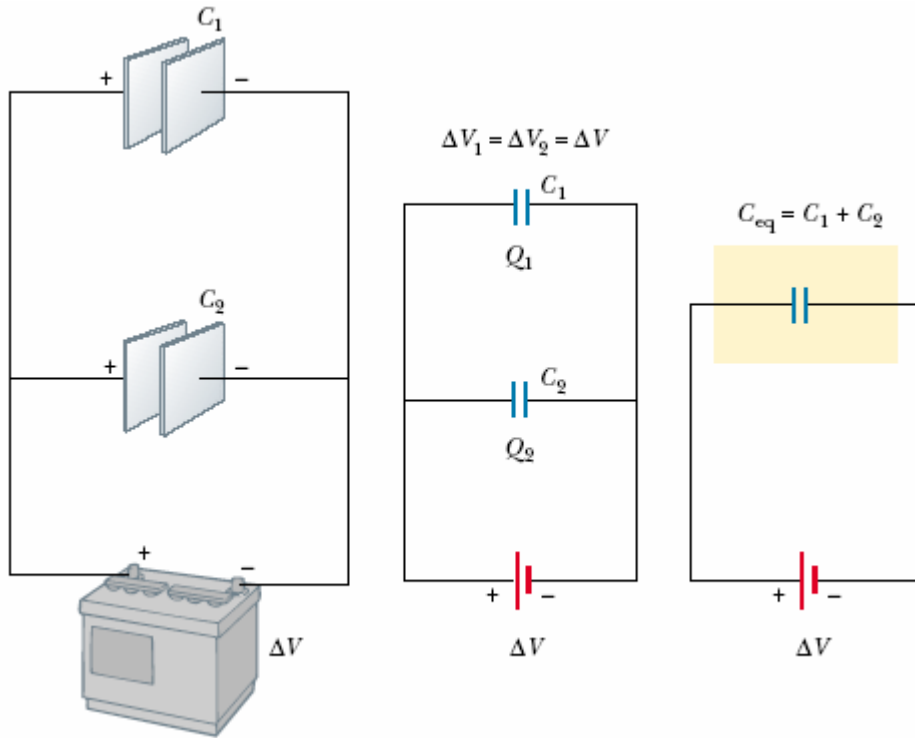
ในห้องทดลองนี้คุณสามารถเลือกการต่อตัวเก็บประจุเป็นแบบขนาน อนุกรม หรือผสม และยังสามารถเปลี่ยนค่าประจุไฟฟ้าแต่ละตัว พร้อมกับคำนวณหาค่าความจุไฟฟ้ารวม ได้ด้วย ให้คุณทดลองเล่นดูครับ [คลิกเพื่อเข้าสู่การทดลอง](#)

3-4-3 การต่อตัวเก็บประจุ

ถ้าต้องการค่าความจุไฟฟ้าเฉพาะค่าใดค่าหนึ่ง ซึ่งตัวเก็บประจุไฟฟ้าค่าอื่นไม่มีขายในท้องตลาด ต้องนำตัวเก็บประจุตั้งแต่สองตัวขึ้นไปมาต่อเข้าด้วยกัน เพื่อให้ได้ค่าความจุไฟฟ้าที่ต้องการ ลักษณะการต่อตัวเก็บประจุมีอยู่ 2 แบบ

1. การต่อแบบขนาน การต่อแบบนี้ทำให้ความต่างศักย์ไฟฟ้าที่ขั้วของตัวเก็บประจุแต่ละตัวมีค่าเท่ากัน คือ ต่างเท่ากับ V

รูป 3-18 การต่อ C แบบขนาน

ให้ q_1 เป็นประจุบนตัวเก็บประจุ C_1

$$q_1 = C_1 V$$

ให้ q_2 เป็นประจุบนตัวเก็บประจุ C_2

$$q_2 = C_2 V$$

ให้ Q เป็นประจุทั้งหมดบนตัวเก็บประจุทั้งสองตัว

$$Q = q_1 + q_2$$

$$Q = C_{eq} V$$

$$= V (C_1 + C_2)$$

จะได้

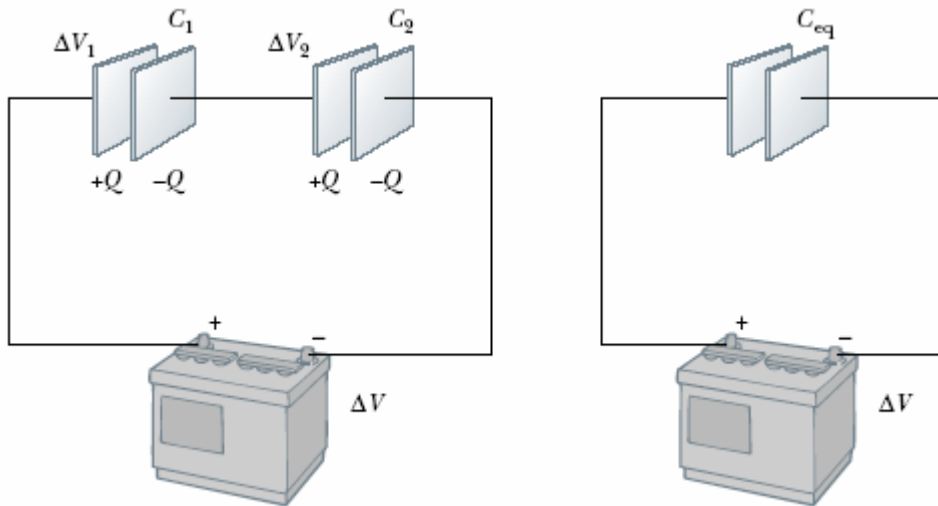
$$C_{eq} = C_1 + C_2$$

(3-13)

2. การต่อแบบอนุกรม การต่อแบบนี้จะมีผลให้ประจุบนตัวเก็บประจุแต่ละตัวมีค่า

เท่ากัน

รูป 3-19 การต่อตัวเก็บประจุแบบขนาน

$$Q = q_1 = q_2$$

$$q_1 = C_1 V_1$$

$$q_2 = C_2 V_2$$

V_1 และ V_2 เป็นศักย์ไฟฟ้าที่ตกคร่อมตัวเก็บประจุแต่ละตัว

$$V = V_1 + V_2$$

$$\frac{Q}{C_{eq}} = \frac{q_1}{C_1} + \frac{q_2}{C_2}$$

$$\frac{1}{C_{eq}} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2}$$

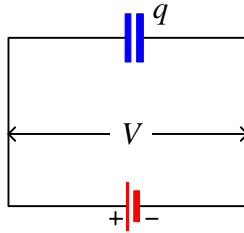
จะได้ความจุไฟฟ้ารวม

(3-14)

3-4-4 พลังงานศักย์ไฟฟ้าที่สะสมในตัวเก็บประจุ

เมื่อต่อตัวเก็บประจุเข้ากับเซลล์ไฟฟ้าพลังงานเคมีในเซลล์ไฟฟ้าทำให้ประจุไปสะสมที่แผ่นของตัวเก็บประจุ ลักษณะเช่นนี้เราเรียกว่าเป็นการให้ประจุไฟฟ้า (charge) แก่ตัวเก็บประจุ พลังงานเคมีที่เปลี่ยนไปจะกลายเป็นพลังงานศักย์ทางไฟฟ้าสะสมไว้บนตัวเก็บประจุ พลังงานนี้จะถูกปล่อยออกมาขณะที่ตัวเก็บประจุคายประจุ (discharge)

รูป 3-20 การหาพลังงานศักย์ที่สะสมบนตัวเก็บประจุ

ต้องการหาว่าพลังงานศักย์ที่สะสมไว้ที่ตัวเก็บประจุ เมื่อเวลา $t = 0$ ตัวเก็บประจุมีประจุเป็นศูนย์ เมื่อต่อกับเซลล์ไฟฟ้าประจุจากภายในเซลล์จะถูกเคลื่อนย้ายมีค่าเป็น dq ขนาดของประจุนบนแผ่นตัวเก็บประจุจะแปรค่าตามเวลา ประจุจะหยุดถ่ายเทเมื่อศักย์ไฟฟ้าที่ขั้วของตัวเก็บประจุมีค่าเท่ากับแรงเคลื่อนไฟฟ้าของขั้วเซลล์ไฟฟ้า จำนวนประจุที่ประจุได้เต็มที่ เป็น q_0

งานย่อย δw ที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายประจุ dq

$$\delta w = Vdq$$

$$= qdq/C$$

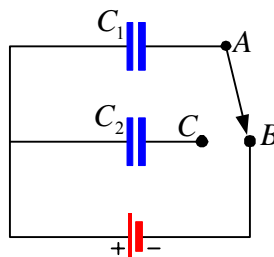
หางานทั้งหมด (W) ที่ใช้ในการเคลื่อนย้ายประจุจากเริ่มตั้งแต่ 0 จนถึง q_0

$$W = \int dW = \int_0^{q_0} \frac{q dq}{C} = q_0^2 / 2C$$

$$= CV^2 / 2 \quad \text{J}$$

ตัวอย่าง 3-10 จากรูป 3-21 C_1 ถูกชาร์จด้วยแหล่งจ่ายไฟขนาด 120 V ให้ $C_1 = 8 \mu\text{F}$, $C_2 = 4 \mu\text{F}$ เมื่อสวิตช์ต่อกับตำแหน่ง AB จงหา

- ก) ประจุที่สะสมอยู่บน C_1
- ข) พลังงานที่สะสมอยู่ใน C_1
- ค) จากนั้นเปลี่ยนตำแหน่งสวิตช์มายังตำแหน่ง AC จงหาประจุนบน C_1 และ C_2
- ง) พลังงานสุดท้ายที่อยู่บน C_1 และ C_2

รูป 3-21 คำนวณพลังงานศักย์ที่สะสมบนตัวเก็บประจุ

หลักการคำนวณ เมื่อสวิตช์อยู่ที่ตำแหน่ง AB

$$Q_0 = C_1 V_0 = 8 \times 10^6 \text{ C} \times 120 \text{ V} \\ = 960 \text{ } \mu\text{F}$$

พลังงานที่สะสมบน C_1 $U_1 = Q_0 V_0 / 2 = 0.0576 \text{ J}$

เมื่อเปลี่ยนตำแหน่งสวิตช์มาที่ AC ประจุ Q_0 บน C_1 จะถูกถ่ายเทมายังตัวเก็บประจุ C_2 ประจุจะหยุดถ่ายเทเมื่อความต่างศักย์ที่ตกคร่อมตัวเก็บประจุทั้งสองมีค่าเท่ากัน

ให้ Q_1 เป็นประจุ บน C_1 $Q_1 = C_1 V$

ให้ Q_2 เป็นประจุ บน C_2 $Q_2 = C_2 V$

โดยที่ $Q_1 + Q_2 = Q_0$

ให้ V เป็นความต่างศักย์ที่ขั้วตัวเก็บประจุ เมื่อประจุหยุดการถ่ายเท

จะได้ $V = \frac{(Q_1 + Q_2)}{(C_1 + C_2)} = \frac{Q_0}{(C_1 + C_2)}$
 $= \frac{960 \text{ } \mu\text{C}}{12 \text{ } \mu\text{F}}$
 $= 80 \text{ V}$

$$Q_1 = 640 \text{ } \mu\text{C}$$

$$Q_2 = 320 \text{ } \mu\text{C}$$

พลังงานศักย์ที่สะสมอยู่ที่บน C_1 และ $C_2 = \frac{Q_0 V}{2} = 0.0384 \text{ J}$

จะเห็นว่าพลังงานที่ได้ในตอนหลังนี้มีค่าน้อยกว่าตอนแรก พลังงานส่วนที่หายไปเปลี่ยนรูปไปเป็นพลังงานอื่น ถ้าความต้านทานในวงจรมีค่ามาก พลังงานส่วนที่หายไปจะอยู่ในรูปพลังงานความร้อน ถ้าความต้านทานในวงจรมีค่าน้อย พลังงานจะเปลี่ยนเป็นรูปคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า ขบวนการในตัวอย่างนี้เหมือนกับการชนกันแบบไม่ยืดหยุ่นในวิชากลศาสตร์ อนุภาคที่กำลังเคลื่อนที่ด้วยความเร็วชนกับอนุภาคที่อยู่นิ่ง โมเมนตัมของ

ระบบ $p = mv$ มีค่าคงที่ ในทางไฟฟ้า $Q = CV$ มีค่าคงที่ ขณะที่พลังงานทางไฟฟ้า $\frac{CV^2}{2}$ มีการ

เปลี่ยนแปลงค่า ขณะที่พลังงานจลน์ของอนุภาค $\frac{mv^2}{2}$ มีการแปรค่าเช่นกัน

บทความออนไลน์

เครื่องกระตุ้นหัวใจ

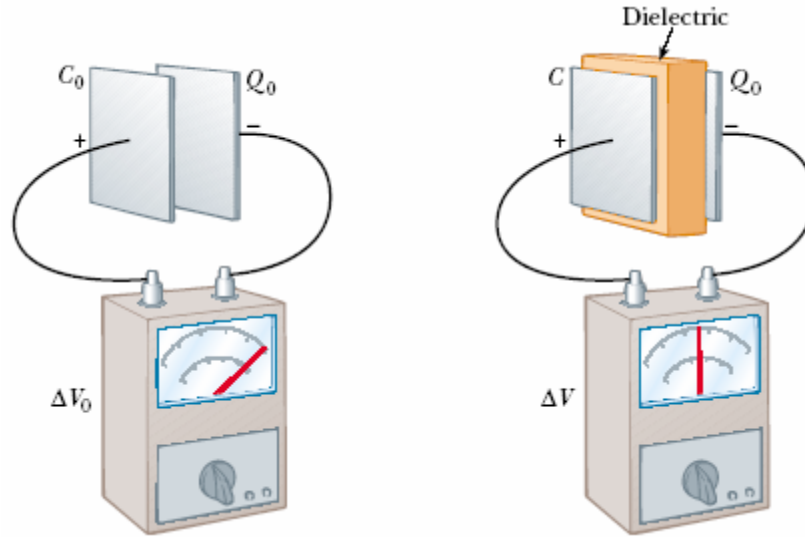
ขณะที่หัวใจของคนไข้ใกล้จะหยุดเต้น หรือหยุดเต้นไปแล้ว หัวใจไม่สามารถบีบเลือดไปเลี้ยงสมองและกล้ามเนื้อได้ทัน ถ้าไม่รีบทำให้หัวใจเต้น คนไข้จะต้องเสียชีวิตค่อนข้างแน่นอน เพื่อจะช่วยชีวิตคนไข้ประเภทนี้ จะต้องกระตุ้นกล้ามเนื้อหัวใจให้กลับเข้าสู่จังหวะการเต้นในระดับปกติโดยเร็ว เครื่องมือที่ใช้ในการกระตุ้น ก็นั่นก็คือเครื่องช็อกไฟฟ้าถึง 20 แอมป์ ให้พลังงาน 200 จูล์ในเวลา 0.002 วินาที หรือให้กำลังไฟฟ้าถึง 100 กิโลวัตต์ ในโรงพยาบาลเราสามารถสร้างกำลังไฟฟ้าขนาดนี้ได้ อย่างสบาย แต่ถ้าถ้าเป็นเหตุฉุกเฉินภายนอกโรงพยาบาล จะหากำลังไฟฟ้ามากมายขนาดนี้จากไหน เพราะ แบตเตอรี่รถยนต์อย่างเดียวไม่สามารถจ่ายกำลังไฟฟ้ามากมายขนาดนี้ได้ [อ่านต่อครับ](#) 🌟

3-4-5 ตัวเก็บประจุเมื่อมีสารไดอิเล็กตริก

สารไดอิเล็กตริก(dielectric) คือ วัสดุจำพวกฉนวนที่ใส่ไว้ระหว่างแผ่นตัวนำของตัวเก็บประจุ เช่น ยาง แก้ว หรือแผ่นกระดาษ ซึ่งจะทำให้ความจุ(capacitance)ของตัวเก็บประจุเพิ่มขึ้น

ค.ศ. 1837 ไมเคิล ฟาราเดย์ได้ทำการทดลองใส่สารไดอิเล็กตริกเข้าไปในระหว่างแผ่นขนานทั้งสอง พบว่าความต่างศักย์ระหว่างแผ่นมีค่าลดลง สนามไฟฟ้าระหว่างแผ่นจะมีค่าลดลงตามไปด้วย แต่ประจุที่แผ่นไม่มีการรั่วไหล ประจุที่แผ่นก่อนใส่สารไดอิเล็กตริกและเมื่อใส่แล้วจึงมีค่าเท่ากัน

รูป 3-22 เมื่อมีสารไดอิเล็กตริกที่แผ่นขนานของตัวเก็บประจุ

- ให้ V_0 เป็นความต่างศักย์ระหว่างแผ่น เมื่อเป็นสุญญากาศ
- ให้ V เป็นความต่างศักย์ระหว่างแผ่นเมื่อมีสารไดอิเล็กตริก
- ให้ C_0 เป็นความจุไฟฟ้าของตัวเก็บประจุแบบสุญญากาศ
- ให้ C เป็นความจุไฟฟ้าของตัวเก็บประจุเมื่อมีสารไดอิเล็กตริก

เพราะว่า V น้อยกว่า V_0 ค่า C จึงมีค่ามากกว่า C_0 ด้วย นั่นคือ ตัวเก็บประจุที่มีสารไดอิเล็กตริกอยู่ระหว่างแผ่นจะมีความจุมากกว่าตัวเก็บประจุที่เป็นสุญญากาศ

ให้ κ เป็นค่าคงที่ไดอิเล็กตริก (dielectric constant)

$$\kappa = C / C_0 \quad \text{มีค่ามากกว่า 1 เสมอ}$$

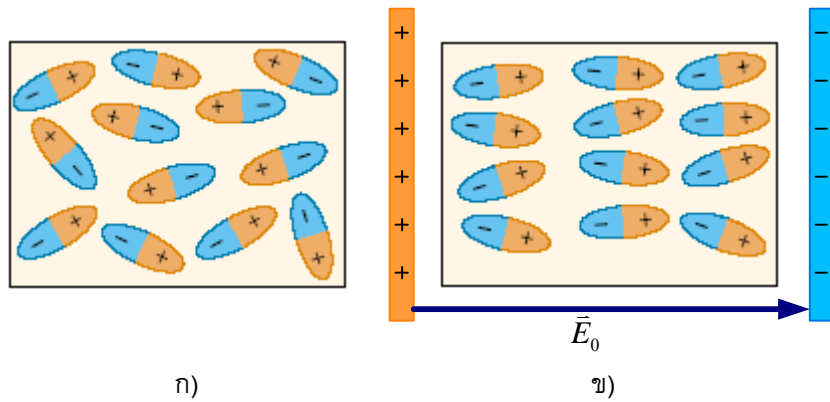
ตาราง 3-1 ตัวอย่างค่าคงที่ของสารไดอิเล็กตริก ที่ $20^\circ C$

สาร	ค่าคงที่ไดอิเล็กตริก	สาร	ค่าคงที่ไดอิเล็กตริก
สุญญากาศ	1	เทฟลอน	2.1
แก้ว	5-10	เยอรมาเนียม	16
ไมกา	3-6	น้ำบริสุทธิ์	80.4
ไมลาร์	3.1	กลีเซอริน	42.5
นีโอพรีน(Neoprene)	6.7	เบนซิน	2.284
โพลีเอทิลีน	2.25	แอมโมเนียเหลว(-78 C)	25
โพลีไวนิลคลอไรด์	3.18	อากาศ (1 บรรยากาศ)	1.0059

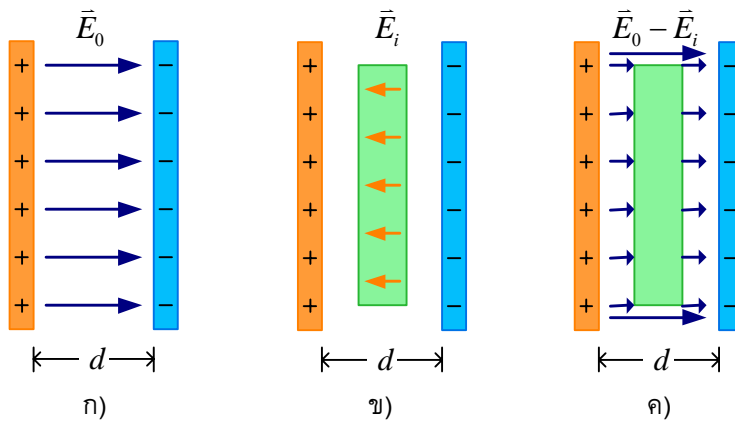

สารไดอิเล็กตริกเป็นสารที่ยอมให้อำนาจไฟฟ้าผ่านเนื้อสารได้ เมื่อสนามไฟฟ้าผ่านเนื้อสารจะทำให้เกิดขั้วคู่ไฟฟ้าหรือไดโพลในสารนั้น แต่ละอะตอมของสารจะยึดเหนี่ยวกันอย่างหนาแน่น จึงไม่เกิดประจุอิสระหรือกระแสไฟฟ้าในเนื้อสาร ยกเว้นในกรณีที่สนามไฟฟ้ามีความเข้มสูงมาก จนทำให้เกิดสภาพพังทลาย (dielectric breakdown) จะเกิดประจุอิสระในสารทำให้สารนั้นกลายเป็นตัวนำไฟฟ้า

โดยปกติสารไดอิเล็กตริกเป็นกลางทางไฟฟ้า เมื่อใส่สารไดอิเล็กตริกเข้าไปในระหว่างแผ่นขนานของตัวเก็บประจุ สนามไฟฟ้าที่ผ่านในเนื้อสารจะทำให้เกิดไดโพล ตามรูป 3-23 ข) ไดโพลพยายามจะเรียงตัวในแนวเดียวกับทิศของสนาม แต่การเรียงตัวจะไม่เป็นระเบียบทั้งเนื้อสาร เพราะมีผลของการสั่นสะเทือนของโมเลกุลเข้ามารบกวน ทำให้สนามไฟฟ้าที่เกิดจากไดโพลมีค่าน้อยกว่าสนามไฟฟ้าภายนอกเสมอ

รูป 3-23 การเกิดไดโพลในสารไดอิเล็กตริกเมื่อมีสนามไฟฟ้า

รูป 3-24 ก) แสดงสนามไฟฟ้าของตัวเก็บประจุแบบแผ่นขนาน
 ข) สนามไฟฟ้าของสารไดอิเล็กตริก
 ค) สนามไฟฟ้าของแผ่นขนานจะหักล้างกับสนามไฟฟ้าของสารไดอิเล็กตริก

ให้ประจุบนแผ่นขนานของตัวเก็บประจุมีความหนาแน่น σ C/m² ให้ประจุบนสารไดอิเล็กตริก มีความหนาแน่น σ_i C/m² ให้ E เป็นขนาดของสนามไฟฟ้าลัพธ์ระหว่างแผ่นขนาน แผ่นขนานมีขนาดใหญ่มาก เมื่อเทียบกับระยะห่างระหว่างแผ่น

$$E = E_0 - E_i = V/d = \frac{\sigma}{\epsilon_0} - \frac{\sigma_i}{\epsilon_0}$$

$$\text{จาก } \kappa = C / C_0, \quad = V_0/V = E_0/E = \frac{\sigma}{(\sigma - \sigma_i)}$$

$$\text{หรือ } \sigma - \sigma_i = \frac{\sigma}{\kappa} = \epsilon_0 E$$

$$E = \frac{\sigma}{\kappa \epsilon_0}$$

ปริมาณ $\kappa \epsilon_0$ เรียกว่า สภาพยอมของสารไดอิเล็กตริก (permittivity) ความจุไฟฟ้าของตัวเก็บประจุที่มีสารไดอิเล็กตริกคือ

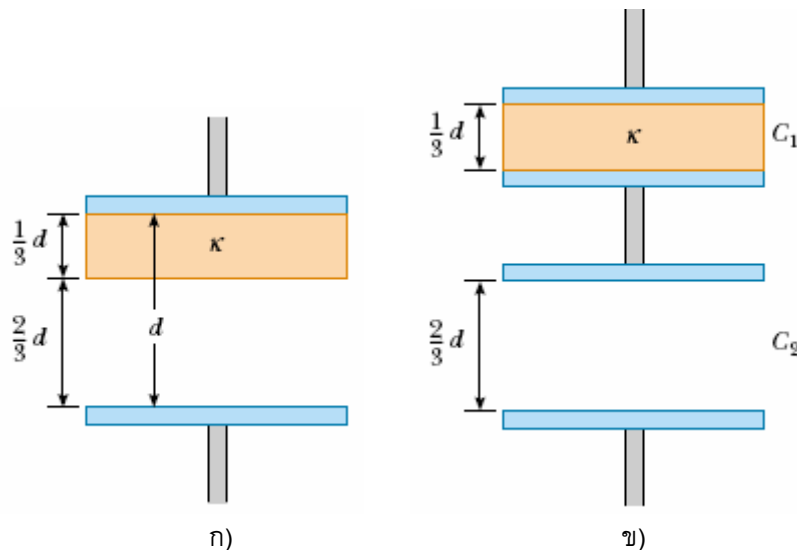
$$C = \kappa C_0 = \frac{\kappa \epsilon_0 A}{d} = \frac{\epsilon A}{d} \quad (3-15)$$

เมื่อกำหนดให้ $\kappa \epsilon_0 = \epsilon$

ในสุญญากาศ $\kappa = 1$ ค่า κ ไม่มีหน่วยเพราะว่าเป็นตัวเลขที่เกิดจากอัตราส่วนของปริมาณเดียวกัน หน่วยของ ϵ_0 และ ϵ มีหน่วยเดียวกันคือ $C^2/N \cdot m^2$

ตัวอย่าง 3-11 ตัวเก็บประจุแผ่นขนานมีความจุ C_0 เมื่อไม่มีไดอิเล็กตริก ถ้าใส่ไดอิเล็กตริกที่หนา $d/3$ เข้าไป ค่าความจุจะเป็นเท่าไร

หลักการคำนวณ

รูป 3-25 ตัวเก็บประจุแบบแผ่นขนาน เมื่อใส่สารไดอิเล็กตริกหนา $d/3$

เมื่อใส่สารไดอิเล็กตริกที่ระหว่างแผ่นขนานของตัวเก็บประจุ สารไดอิเล็กตริกจะทำให้ตัวเก็บประจุเสมือนกลายเป็นตัวเก็บประจุ 2 ตัวต่ออนุกรมกันดังรูป 3-25 ข)

ความจุไฟฟ้าของตัวเก็บประจุตัวที่ 1 $C_1 = \frac{\kappa\epsilon_0 A}{d/3}$

ความจุไฟฟ้าของตัวเก็บประจุตัวที่ 2 $C_2 = \frac{\kappa\epsilon_0 A}{2d/3}$

ความจุไฟฟารวมของตัวเก็บประจุ คือ

$$\frac{1}{C} = \frac{1}{C_1} + \frac{1}{C_2} = \frac{d/3}{\kappa\epsilon_0 A} + \frac{2d/3}{\kappa\epsilon_0 A}$$

$$C = \left(\frac{3\kappa}{2\kappa+1}\right) \frac{\epsilon_0 A}{d} \quad F$$

ทดสอบก่อนและหลังเรียน

วิธีทำ ให้ ใส่ชื่อ สกุล เลือกวิชาที่สอบ และจำนวนข้อ แต่ต้องไม่เกินจากที่กำหนดไว้ เช่น กำหนดไว้ 10 ข้อ เวลาเลือกจำนวนข้อ ให้เลือก 5 และ 10 ข้อไม่เกินจากนี้ เป็นต้นเมื่อทำเสร็จสามารถดูคะแนนจากรายละเอียดผู้ทำข้อสอบได้ทันที

เรื่องศกยไฟฟ้า

คลิกเข้าสู่ [การทดสอบก่อนและหลังเรียนค่ะ](#) 🌟

ทดสอบก่อนและหลังเรียน

วิธีทำ ให้ ใส่ชื่อ สกุล เลือกวิชาที่สอบ และจำนวนข้อ แต่ต้องไม่เกินจากที่กำหนดไว้ เช่น กำหนดไว้ 10 ข้อ เวลาเลือกจำนวนข้อ ให้เลือก 5 และ 10 ข้อไม่เกินจากนี้ เป็นต้นเมื่อทำเสร็จสามารถดูคะแนนจากรายละเอียดผู้ทำข้อสอบได้ทันที

เรื่องตัวเก็บประจุ

คลิกเข้าสู่ [การทดสอบก่อนและหลังเรียนค่ะ](#) 🌟

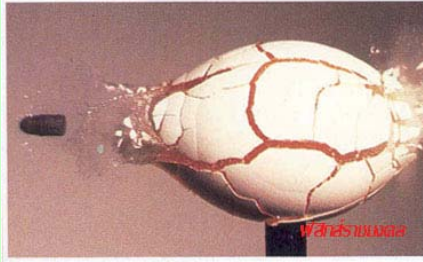
บทความออนไลน์

แฟลชอิเล็กทรอนิกส์มีหน้าที่ระเบิดแสงออกมาอย่างรุนแรงในช่วงระยะเวลาสั้นๆ เมื่อคุณกดชัตเตอร์ หน้ากล้องจะเปิดขึ้นมาอย่างรวดเร็ว และเก็บภาพที่ได้จากการสะท้อนแสงของไฟแฟลชเข้าไป [คลิกครับ](#) 🌟

บรรยายลงในกระดานฟิสิกส์ราชมงคล

ภาพลูกกระสุนทะเลโซ่

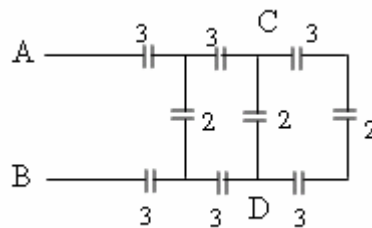
การถ่ายภาพกระสุนทะเลโซ่ให้ดูเหมือนหยุดค้างโดยที่ภาพไม่พร่าไหววนั้น จะต้องเปิดหน้ากล้องรับแสง (exposure) เป็นระยะเวลาสั้นมากๆ เกินกว่าที่กล้องถ่ายรูปธรรมดาจะทำได้ แม้จะรับแสงเป็นเวลาเพียง 1/1000 วินาที ภาพก็ยังไม่คมชัด จึงต้องให้ช่วงรับแสงสั้นลงอีก 10- 20 เท่า [คลิกอ่านต่อครับ](#) นักศึกษาทดลองบรรยายว่าการถ่ายภาพความเร็วสูงเกี่ยวข้องกับตัวเก็บประจุได้อย่างไรลงในกระดานฟิสิกส์ราชมงคล 🌟

แบบฝึกหัดเรื่องศักย์ไฟฟ้าและพลังงานศักย์

- ประจุ q มีขนาด 1.5×10^{-8} C
 - จงหารัศมีของ Equipotential surface ที่มีศักย์ไฟฟ้า 30 V [ตอบ 4.5 m]
 - ผิวที่มีศักย์ไฟฟ้าต่างกันเป็นค่าคงที่ (สมมติว่าต่างกัน 1.0 V) จะห่างเท่า ๆ กัน หรือไม่
- จากรูป จงหาตำแหน่งที่
 - $V = 0$ [ตอบ มี 2 ที่ คืออยู่ระหว่างประจุทั้งสอง โดยห่างจาก $q = 25$ cm อยู่นอกประจุทั้งสองห่างจาก $q = 50$ cm]
 - $E = 0$ [ตอบ 1.4 m จาก q]
- ตัวนำทรงกลมรัศมี 10 cm วางอยู่ในอากาศจะเก็บประจุ 4×10^{-6} C ไว้ได้โดย ไม่เกิด Breakdown ได้หรือไม่ ให้ค่าความเข้มต่ำสุดที่ทำให้เกิด Breakdown ของอากาศที่ความดันบรรยากาศ $= 3 \times 10^6$ V/m [ตอบ ไม่]
- จุดประจุขนาด 10^{-7} C วางอยู่ที่จุดกำเนิด จงหาศักย์ไฟฟ้าที่ระยะ $r = 6$ m เมื่อ
 - ศักย์ไฟฟ้าที่ระยะอนันต์มีค่าเป็นศูนย์ [ตอบ 150 V]
 - ศักย์ไฟฟ้ามีค่าเป็นศูนย์ที่ $r = 10$ m [ตอบ 60 V]
 - ศักย์ไฟฟ้ามีค่า 50 V ที่ $r = 9$ m [ตอบ 100 V]

5. ประจุบวกและลบมีขนาดเท่ากัน เรียงสลับกันไปเรื่อย ๆ ระยะห่างระหว่างประจุเท่ากับ a ทุก ๆ ระยะ จงแสดงว่าศักย์ไฟฟ้าที่ประจุลบตัวใดตัวหนึ่งมีค่าเป็น $\frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q \ln 2}{a}$
6. สนามไฟฟ้าของเส้นประจุยาวอนันต์ที่จุดห่างออกไปในแนวตั้งฉากกับเส้นประจุเป็นระยะ r มีขนาดเป็น $E = \frac{\lambda}{2\pi\epsilon_0 r}$
เมื่อ λ คือความหนาแน่นประจุต่อหนึ่งหน่วยความยาว จงแสดงว่าศักย์ไฟฟ้าที่จุดนี้มีค่าเป็น $-\frac{\lambda \ln r}{2\pi\epsilon_0}$
7. ประจุขนาด q กระจายอย่างสม่ำเสมอบนแท่งแกวยาว L จงหาศักย์ไฟฟ้าที่จะห่างจากปลายหนึ่งของแท่งแกวเป็นระยะ d [ตอบ $\frac{1}{4\pi\epsilon_0} \frac{q \ln \left| \frac{L+d}{d} \right|}{L}$]
8. ประจุ q กระจายอย่างสม่ำเสมอเป็นรูปทรงกลมตันรัศมี a
ก) จงแสดงว่าศักย์ไฟฟ้าที่จุดวัดจากจุดศูนย์กลางของทรงกลมเป็นระยะ r ($r < a$) มีค่าเป็น $\frac{q}{8\pi\epsilon_0} \left(\frac{3a^2 - r^2}{a^3} \right)$
ข) ศักย์ไฟฟ้าที่จุดศูนย์กลางของทรงกลมมีค่าเท่าไร
9. ศักย์ไฟฟ้าเนื่องจากเส้นประจุที่มีความหนาแน่น λ C/m วางอยู่ในแนวแกน z ในช่วง $-L \leq z \leq L$ จงหาศักย์ไฟฟ้าในระนาบ $z = 0$ [ตอบ $\frac{\lambda}{4\pi\epsilon_0} \ln \left| \frac{L + \sqrt{L^2 + r^2}}{-L + \sqrt{L^2 + r^2}} \right|$]
10. ประจุกระจายอย่างสม่ำเสมอเป็นรูปวงแหวนรัศมี 2 m ประจุทั้งหมดมีขนาด $40/3$ nC จงหาศักย์ไฟฟ้าที่จุด P ซึ่งอยู่ในแนวแกนซึ่งผ่านจุดศูนย์กลางของวงแหวน ห่างจากจุดกำเนิด 5 m [ตอบ 22.3 V]
ถ้าประจุทั้งหมดบนวงแหวนมารวมกันอยู่ที่จุดกำเนิด จงหาศักย์ไฟฟ้าที่จุด P ในกรณีนี้ [ตอบ 24 V]
11. ประจุขนาด $40/3$ nC กระจายอย่างสม่ำเสมอเป็นจานกลมรัศมี 2 m จงหาศักย์ไฟฟ้าที่ ตำแหน่งห่างจากจุดศูนย์กลางของจานกลมในแนวแกน 2 m [ตอบ 49.7 V]
ถ้าประจุทั้งหมดรวมกันอยู่ที่จุดศูนย์กลางของจานกลม จงหาศักย์ไฟฟ้าในกรณีนี้ [ตอบ 60.0 V]
12. ตัวเก็บประจุ (หน่วยไมโครฟารัด)
ต่อกันดังรูป
ก. จงหาความจุไฟฟ้ารวมที่ปลาย AB
ข. เมื่อ $V_{AB} = 900$ V จงหา V_{CD}

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์	
ฟิสิกส์ 1(ภาคกลศาสตร์(	ฟิสิกส์ 1 (ความร้อน)
ฟิสิกส์ 2	กลศาสตร์เวกเตอร์
โลหะวิทยาฟิสิกส์	เอกสารคำสอนฟิสิกส์ 1
ฟิสิกส์ 2 (บรรยาย(	แก้ปัญหาฟิสิกส์ด้วยภาษา C
ฟิสิกส์พิศวง	สอนฟิสิกส์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต
ทดสอบออนไลน์	วิดีโอการเรียนการสอน
หน้าแรกในอดีต	แผ่นใสการเรียนการสอน
เอกสารการสอน PDF	กิจกรรมการทดลองทางวิทยาศาสตร์
แบบฝึกหัดออนไลน์	สุดยอดสิ่งประดิษฐ์
การทดลองเสมือน	
บทความพิเศษ	ตารางธาตุไทย1) 2 (Eng)
พจนานุกรมฟิสิกส์	ลับสมองกับปัญหาฟิสิกส์
ธรรมชาติมหัศจรรย์	สูตรพื้นฐานฟิสิกส์
การทดลองมหัศจรรย์	ดาราศาสตร์ราชมงคล
แบบฝึกหัดกลาง	
แบบฝึกหัดโลหะวิทยา	แบบทดสอบ
ความรู้รอบตัวทั่วไป	อะไรเอ่ย ?
ทดสอบ)เกมเศรษฐี(	คติปริศนา
ข้อสอบเอนทรานซ์	เฉลยกลศาสตร์เวกเตอร์
คำศัพท์ประจำสัปดาห์	
ความรู้รอบตัว	
การประดิษฐ์ของโลก	ผู้ได้รับโนเบลสาขาฟิสิกส์
นักวิทยาศาสตร์เทศ	นักวิทยาศาสตร์ไทย
ดาราศาสตร์พิศวง	การทำงานของอุปกรณ์ทางฟิสิกส์
การทำงานของอุปกรณ์ต่าง ๆ	

การเรียนรู้การสอนฟิสิกส์ 1 ผ่านทางอินเทอร์เน็ต	
1. การวัด	2. เวกเตอร์
3. การเคลื่อนที่แบบหนึ่งมิติ	4. การเคลื่อนที่บนระนาบ
5. กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน	6. การประยุกต์กฎการเคลื่อนที่ของนิวตัน
7. งานและพลังงาน	8. การดลและโมเมนตัม
9. การหมุน	10. สมดุลของวัตถุแข็งเกร็ง
11. การเคลื่อนที่แบบคาบ	12. ความยืดหยุ่น
13. กลศาสตร์ของไหล	14. ปริมาณความร้อน และ กลไกการถ่ายโอนความร้อน
15. กฎข้อที่หนึ่งและสองของเทอร์โมไดนามิก	16. คุณสมบัติเชิงโมเลกุลของสสาร
17. คลื่น	18. การสั่น และคลื่นเสียง
การเรียนรู้การสอนฟิสิกส์ 2 ผ่านทางอินเทอร์เน็ต	
1. ไฟฟ้าสถิต	2. สนามไฟฟ้า
3. ความกว้างของสายฟ้า	4. ตัวเก็บประจุและการต่อตัวต้านทาน
5. ศักย์ไฟฟ้า	6. กระแสไฟฟ้า
7. สนามแม่เหล็ก	8. การเหนี่ยวนำ
9. ไฟฟ้ากระแสสลับ	10. ทรานซิสเตอร์
11. สนามแม่เหล็กไฟฟ้าและเสาอากาศ	12. แสงและการมองเห็น
13. ทฤษฎีสัมพัทธภาพ	14. กลศาสตร์ควอนตัม
15. โครงสร้างของอะตอม	16. นิวเคลียร์
การเรียนรู้การสอนฟิสิกส์ทั่วไป ผ่านทางอินเทอร์เน็ต	
1. จลศาสตร์ (kinematic)	2. จลพลศาสตร์ (kinetics)
3. งานและโมเมนตัม	4. ซิมเปิลฮาร์โมนิก คลื่น และเสียง
5. ของไหลกับความร้อน	6. ไฟฟ้าสถิตกับกระแสไฟฟ้า
7. แม่เหล็กไฟฟ้า	8. คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้ากับแสง
9. ทฤษฎีสัมพัทธภาพ อะตอม และนิวเคลียร์	

